

Gödöllő Város Polgármestere

E l ő t e r j e s z t é s

a Képviselő-testület 2020. március 12-i ülésére

Tárgy: Javaslat a Grassalkovich-pince védelem alá helyezésének kezdeményezésére

Előterjesztő: Dr. Gémesi György polgármester

Tisztelt Képviselő-testület!

A Gödöllő, Ady Endre sétány 9. sz. alatti (5880 hrsz.-ú) ingatlanon található az egykori Grassalkovich-uradalomhoz tartozó barokk pince, amely a kor magas színvonalú építéskultúrájának nyomait viseli magán.

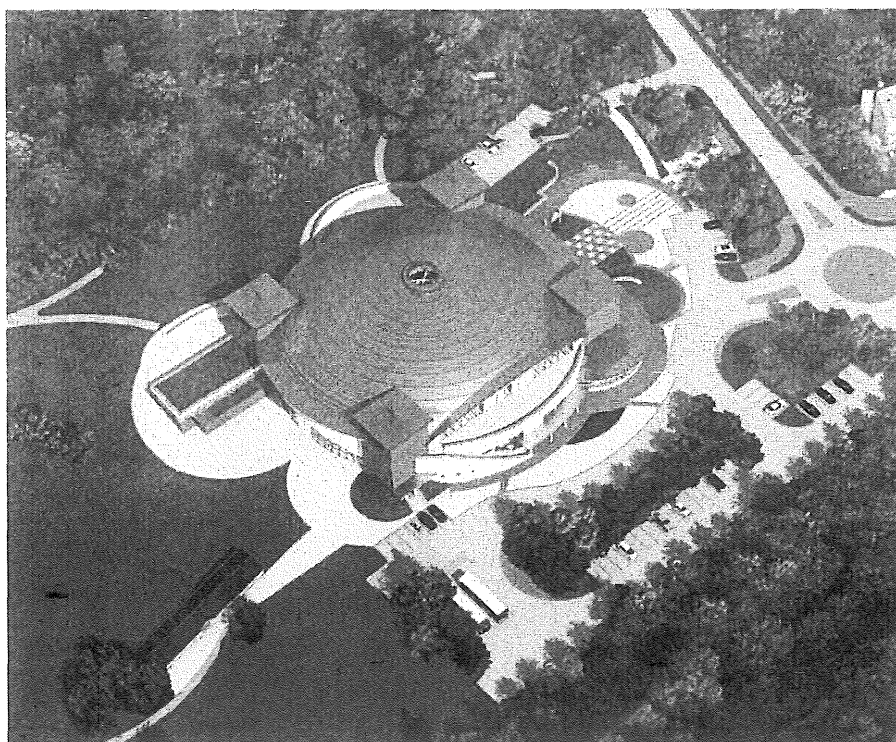
Az uradalmi épületegyüttes máig fennmaradt emlékeként a 2000-es évek közepén kezdeményezték a műemléki védelem alá helyezését az akkori Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Védési Osztályán. Az örökségvédelem szervezeti rendszerének átalakítása miatt azonban a folyamatban lévő védetté nyilvánítások eljárásainak lefolytatása teljesen leállt, az ügyiratok az aktuális döntések következtében szervezetről szervezetre vándoroltak, tudomásunk szerint jelenleg a Lechner Tudásközpontba kerültek, de aktuálisan nem zajlik ezzel kapcsolatos cselekmény. 2013-ban volt az utolsó, ezzel kapcsolatos helyszíni szemle, azóta azonban nem jött visszajelzés a védelem alá helyezés kimeneteléről.

A barokk pince a Grassalkovich-kastély egykori konyhakertjéhez tartozó, máig fennmaradt építmény, amelynek érdekessége, hogy egészen 2013-ig eredeti funkciójára, vagyis a konyhakert kiszolgálására, melegházként, dísznövények, zöldség- és termények tárolására használták. A támfallal egybeépített, félig süllyesztett, kőkeretes ablakokkal megvilágított, boltozott pince megtartásra érdemes építészeti és helytörténeti szempontból egyaránt. (Az építmény bemutatását a jelen előterjesztés 2. mellékleteként becsatolt Értékleltár tartalmazza.)

Az ingatlan állami tulajdonban van, ezen a területen épül – kiemelt beruházásként – a gödöllői versenyuszoda.

A területre vonatkozó hatályos helyi építési szabályzat – figyelembe véve a barokk pince épületét – az építési helyet úgy határozza meg, hogy az *„uszoda funkció és a hozzá kapcsolódó parkoló az ingatlan közötti kapcsolatának telekhatárától mért legfeljebb 140 méteres sávon belül helyezhető el”*.

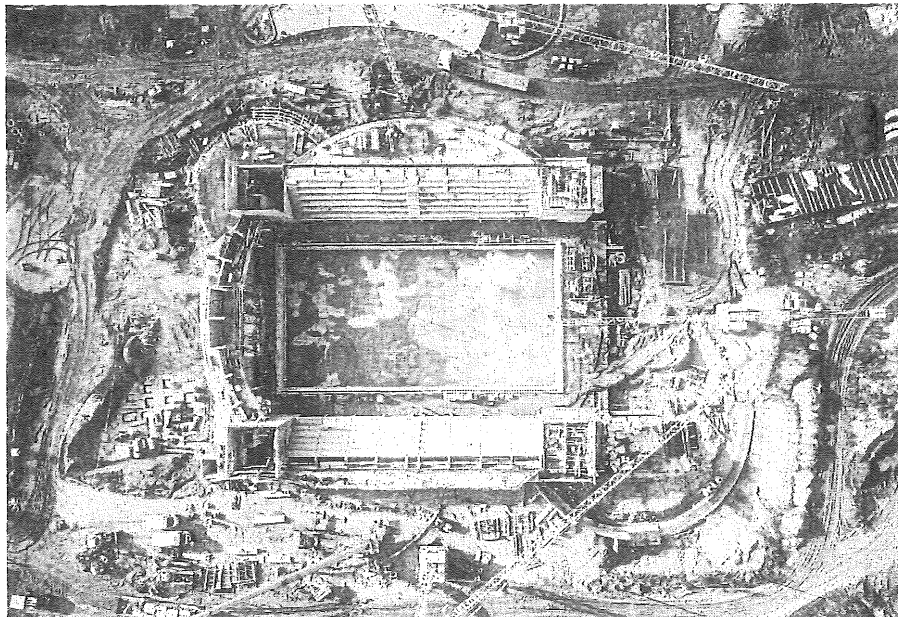
Az uszodaépület és a kiszolgáló parkolók tervezői is tekintettel voltak a barokk pincére, azt megtartandóként szerepeltetik a terveken:

(forrás: www.magvarepitok.hu)

A barokk pince a kép bal alsó sarkában látható

Az építkezés szervezése során is igyekeznek a kivitelezők a meglévő pincét megővni:

(forrás: www.magvarepitok.hu)

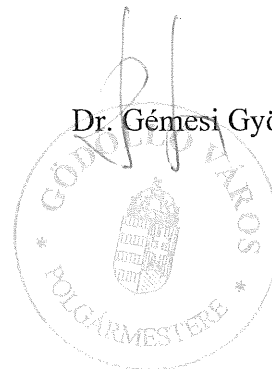
A barokk pince ideiglenes fóliázással a kép jobb felső harmadában látható

Az építkezés előre haladta, az építetű védetségre vonatkozó információkérés és a műemlékké nyilvánítás eljárása lefolytatásának beláthatatlan határideje aktuálissá teszi, hogy az épület védelem alá helyezése ügyében eljárjunk, kezdeményezzük az ügyintézés újraindítását, és az országos védetség elrendeléséig helyi védelem alá vonás eljárásának megindítását.

Kérem, hogy az előterjesztés megismerése és megvitatása után a mellékelt határozati javaslatot fogadják el.

Gödöllő, 2020. március 5.

Dr. Gémesi György

Határozati javaslat

Gödöllő Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a Gödöllő, Ady Endre sétány 9. sz. alatti (5880 hrsz.-ú) állami tulajdonú ingatlanon található, az egykori Grassalkovich-uradalom kertészetének barokk pincéjét, annak építészeti, helytörténeti jelentősége miatt megtartandó emléknak tartja, ezért felhatalmazza a Polgármestert, hogy műemléki védelem alá vonásának eljárását újra kezdeményezze, és az országos szintű védelembe helyezés eljárásának lefolytatásáig, a helyi szintű védettség elrendelésének érdekében a Településképi Rendelet módosításának eljárását indítsa el.

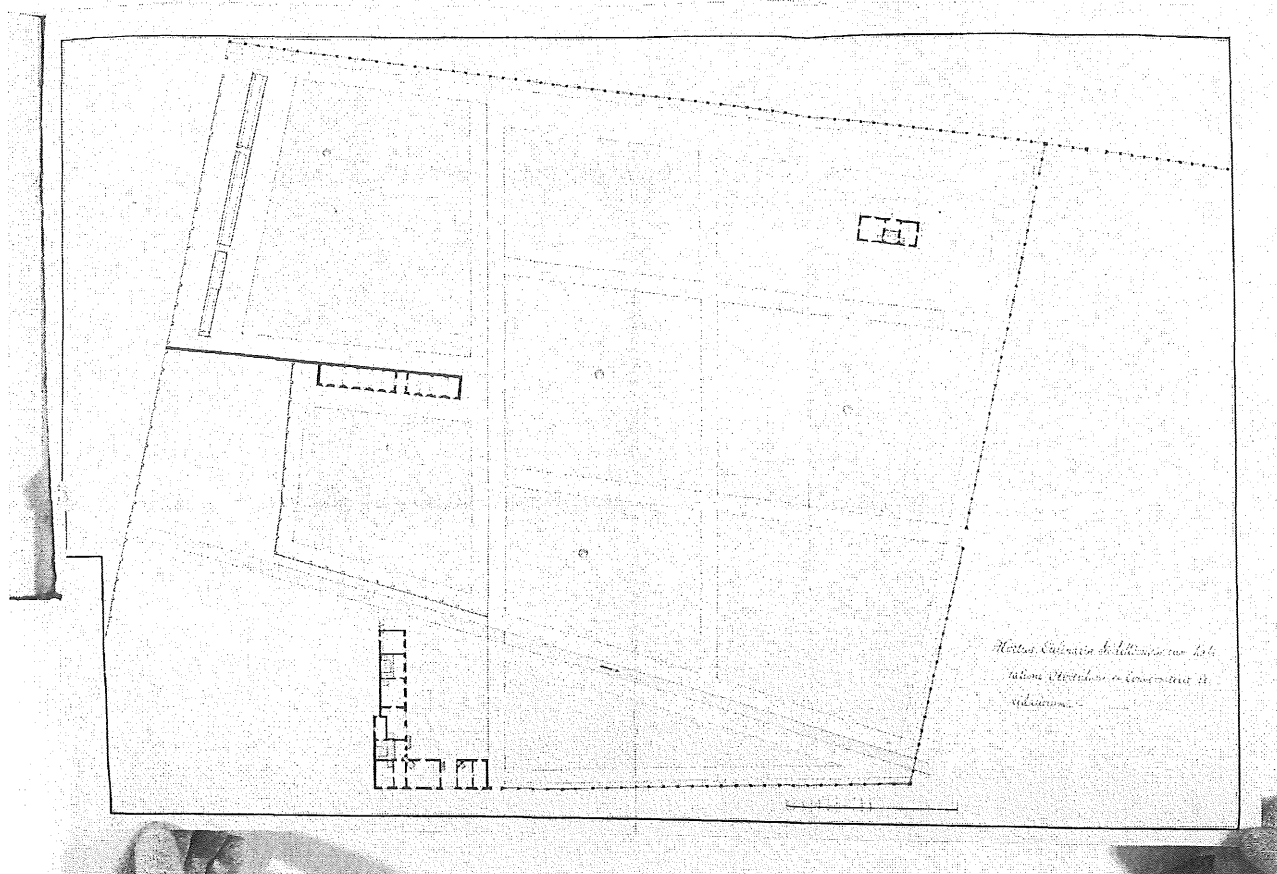
Határidő: folyamatos

Felelős: Dr. Gémesi György polgármester (a főépítész útján)

AZ EGYKORI GRASSALKOVICH-URADALOM KERTÉSZETÉNEK BAROKK PINCÉJE ÉRTÉKLELTÁR

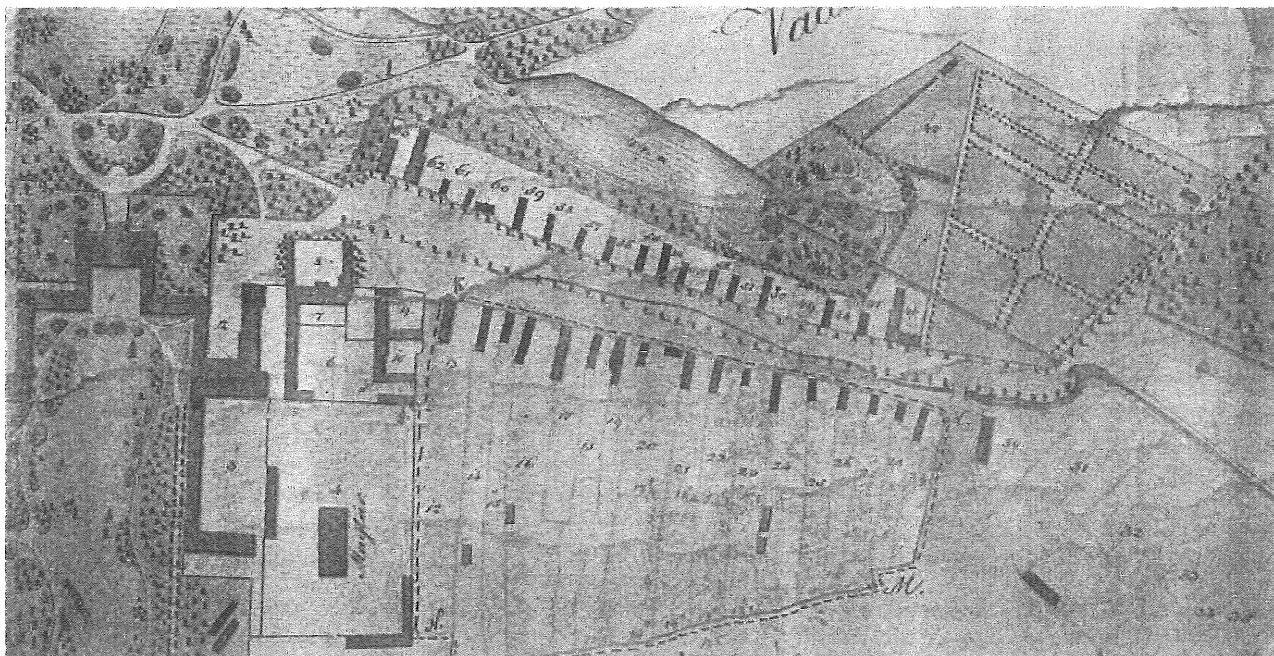
A Gödöllő, Ady Endre sétány 9. sz. alatti (5880 hrsz.-ú) ingatlanon található az egykori Grassalkovich-uradalomhoz tartozó barokk pince, amely a kor magas színvonalú építéskultúrájának nyomait viseli magán. Az épület érdekessége, hogy egészen 2013-ig az eredeti funkcióra, vagyis kertészet kiszolgálására használták. A Grassalkovich uradalom idején a díszkert melegháza volt, később, az Egyetemi tankertészet idején zöldség- és terménytárolásra használták. A mintegy 240 m² bruttó alapterületű épület alaprajzát a Grassalkovich-uradalom ingatlan-állományát lajstromba vevő 1813-as compendium tartalmazza. Az alábbi térképen a máig fennmaradt pinceépület a felmérési tervlap bal oldalán, középen található. (A patak túloldalán, a mai Ady Endre sétány mentén egykor volt kertész háza, illetve egy harmadik, kisebb kiszolgáló épület nem maradt fenn.)

Építésének idejét tekintve, a Városi Múzeum adatszolgáltatását alapul véve biztosra vehető, hogy 1771-ben már állt. Valószínűsíthető, hogy I. Grassalkovich Antal építtette.

Hortus Culinaris Gedellőensis cum Habitatione Hortulani et Conservatorio Viridariorum
(Gödöllői konyhakert a kertész házával és a díszkertek melegházával)

forrás: *Delineationes Aedificiorum Domini Gedellő Anno 1823. Assumptae T.I.*

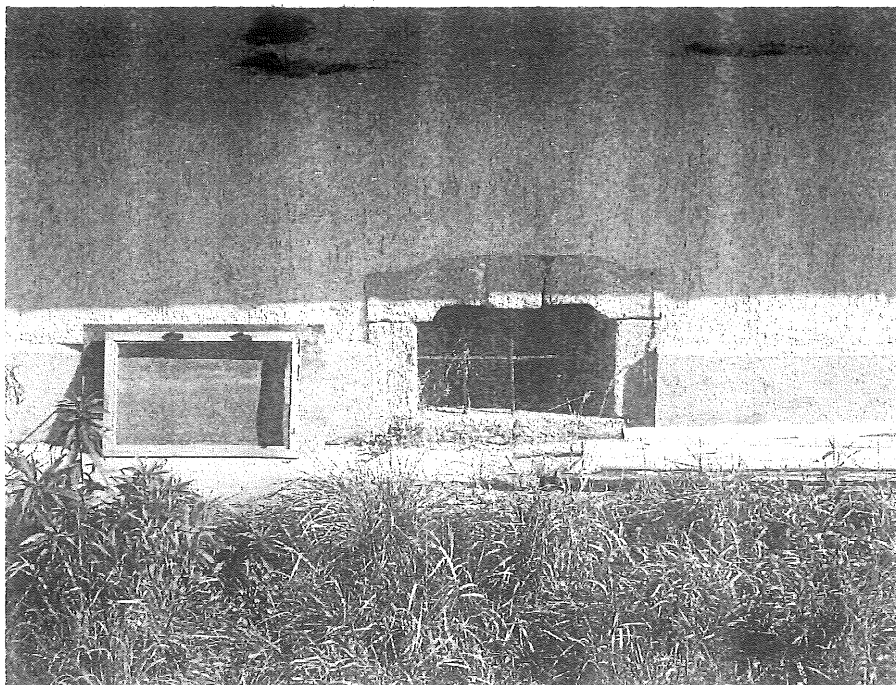

Somody-féle 1843-as térkép

A pince hosszú, vékony épülettömbje a kép jobb oldalán található kertészet és a Hattyús-tó kifolyásánál a patak mentén ábrázolódó tájképi, ligetes park között látható

A barokk pince támfallal egybeépített, félig földbe süllyesztett, de terepszinten is megjelenő, természetes megvilágítással rendelkező, kőkeretes ablakokkal megvilágított, boltozott építmény. Jellegzetes épületszerkezeti, nyíláskeretezési megoldásai a kastélyból már ismerősek, és például a barokk színház szárnyán köszönnek vissza.

A hevederívekkel tagolt, csehsüveg-boltozatos téglapítménybe középtájon nyíló ajtón keresztül, néhány lépcsőfokokkal lehet lejutni. A bejárat térből jobbra 4 boltmező, balra 6 boltmező található. Az alaprajzon látható bevilágítóablakok közül mára néhány befalazásra került. Több azonban, épségben, az eredeti barokk kőkerettel és vélhetően még az eredeti vasráccsal szerencsésen fennmaradt.

2013-ban készült fotó a kőkeretes, vasrácsos bevilágító ablakról

Az épületen korhűségre nem törekvő kőporos vakolat található.

Az építményt az uszoda kivitelezése kapcsán szerencsésen megszabadították, a megjelenését jelentősen lerontó, később hozzáépített épületrészekről. Jelenleg azonban ideiglenes fedéssel áll a kivitelezési területen.

Javasolt hasznosítás

Az épület feltétlenül megőrzésre érdemes, mind építészeti, mind helytörténeti szempontból.

Javasolt az eredeti nyílásrendszer visszaállítása, a hiányzó kőkeretek pótlása, a belső téglafalak és boltozatok megtisztítása és helyreállítása.

Funkcióját tekintve javasolt a sportlétesítmény rekreációs funkcióihoz kapcsolni. Történeti források utalnak a pinceépület közelében található fedett helyen felállított tömör sószlopra. Ideális lenne például – ezen történeti előzmények után - terápiás célú sósobát, „sótermet” létesíteni az egymás után sorolódó, boltmezőkkel tagolt lineárisan húzódó, egy légtérű építményben.

Készítette:

Mészáros Judit főépítész